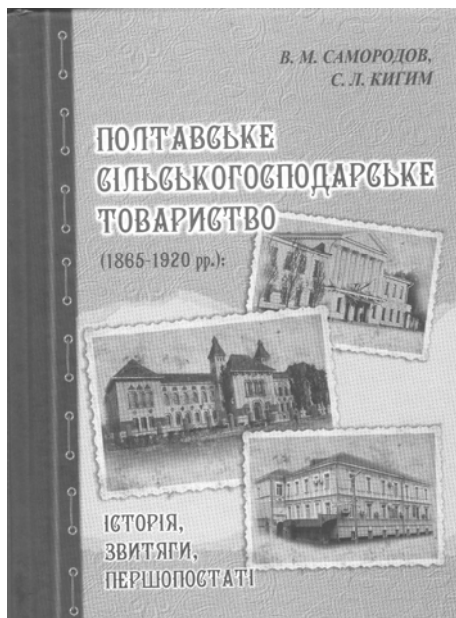

ДОКЛАДНО, ОБҐРУНТОВАНО, ВЧАСНО

Рецензія на книгу: Самородов В. М., Кигим С. Л. Полтавське сільськогосподарське товариство (1865–1920 рр.): Історія, звичаї, першопостаті / наук. ред. В. М. Самородов. – Полтава : Дивосвіт, 2015. – 160 с.

Відомі полтавські науковці Віктор Миколайович Самородов і Світлана Леонідівна Кигим, знані фахівці, сумлінні дослідники, невтомні популяризатори історії, знову знайомлять нас і продовжують дивувати незвичайними рисами минулого Полтавщини в царині наукового простору, коли народжувався прошарок наукової інтелігенції, яка вивчала і успішно розвивала економічний і промисловий потенціал краю. Підготовлене ними рецензоване видання вчасно, докладно і всебічно характеризує поступ одного з найстаріших професійних об'єднань України – Полтавського сільськогосподарського товариства (1865–1920 рр.). Книга має не тільки новизну, а й величезну актуальність для сьогодення.

Гортаючи сторінки видання, відмічаєш, що отой «барин», який все життя нібито був страшним експлуататором бідних селян, не такий вже й експлуататор, а зовсім навпаки, – людина, яка намагалася покращити умови сільської праці, підняти сільське господарство на високий науковий рівень, виявляючи при цьому неабиякий ентузіазм та самовідданість. Надихнула на вирішення проблем сільського господарства низка питань, які виникли із запровадженням селянської реформи 1861 року на фоні кризи, що виникла в останні роки кріпацтва. Тому відомі полтавці, справжні патріоти і благодійники, як-от князі Л. В. та С. В. Кочубеї, М. О. Долгоруков, губер-

ський предводитель дворянства С. М. Кованько, поміщики В. М. Остроградський, В. В. Петраш, відомий хірург М. В. Скліфосовський, меценат Г. П. Галаган та інші згуртувалися навколо ідеї створити на Полтавщині «...центр, навколо якого сходилися б і стягувалися усі господарські інтереси...». Завдяки їх намаганням 21 травня 1865 року імператор Олександр II «высочайше соизволил» затвердити статус Полтавського Товариства сільських господарів, до складу якого відразу увійшло близько ста землевласників.

Заслугою Полтавського сільськогосподарського товариства, як дізнаємося зі сторінок видання, стало вдале поєднання науки і практики. На початок ХХ ст. при Товаристві вже діяли відділення садівництва, бджільництва, лісове, кооперативне та довідкове. Його члени вели невтомну роботу, спрямовану на покращання насінневого та тваринницького фонду, оновлення сільськогосподарського знаряддя, втілення нових технологій. Про досягнення свідчили сільськогосподарські виставки, що регулярно проводились у Москві, Харкові, Санкт-Петербурзі, неодноразово отримуючи високі нагороди. Поступово автори доводять, що з поставленими спочатку амбітними, на перший погляд, завданнями товариство впоралося і навіть більше, планка наукової і дослідницької роботи була піднята на достатньо високий рівень. Надбанням товариства користувалися і заможний дідич, і простий сільський господар.

Вражає просвітницька діяльність товариства: лекції, бесіди, читання, консультації, курси, виставки, на яких проводилися екскурсії, відкриття книгозбірень для поширення сільськогосподарських знань. І дотепер журнал «Хуторянин», друкований орган товариства, є невичерпним джерелом для сучасних дослідників, як і матеріали робіт Полтавського дослідного поля, яке, на думку авторів (і як з цим не погодитися!), є справжнім символом Національної аграрної науки.

Автори відтворили історію великих напрацювань і здобутків Полтавського сільськогосподарського товариства, підняли з підвалин історії імена його фундаторів – полтавських благодійників і меценатів, які доклали багато зусиль для життєдіяльності установи, красномовно проілюстрували діяльність багатьох вчених, різнопланова

РЕЦЕНЗІЇ

творча праця яких була пов'язана з Товариством, що сприяло не лише міцному розвитку наукової складової товариства, а стало вагомим внеском у становлення аграрної науки. Це такі видатні постаті, як В. В. Докучаєв, В. І. Вернадський, А. Є. Зайкевич, Д. М. Прянишников, М. В. Курдюмов, С. Ф. Третьяков, П. Ф. Тушкан, С. Л. Франкфурт та багато інших.

Книга, безумовно, має наукову цінність, зважаючи на широку історичну, краєзнавчу та документальну джерельну базу. Вона дуже цікава завдяки охопленому періоду часу та територією досліджень і є своєрідною даниною пошани шляхетному минулому Полтавщини. До її безперечних переваг слід віднести надзвичайно копiтку

і фахову роботу авторів зі збору різнопланової та аргументованої інформації, прекрасно наведених ілюстрацій.

У сукупності маємо важливе як за змістом, так і за формою викладення видання. Його рецензування можна завершити висловом академіка М. І. Вавилова про те, що книги треба писати «скромно, діловито і переконливо». Усім цим критеріям відповідає праця В. М. Самородова та С. Л. Кигим. Сподіваємося на те, що це безперечно оцінять її вдячні читачі.

*І. М. Соколова,
заступник директора з наукової роботи
Кременчуцького краєзнавчого музею*